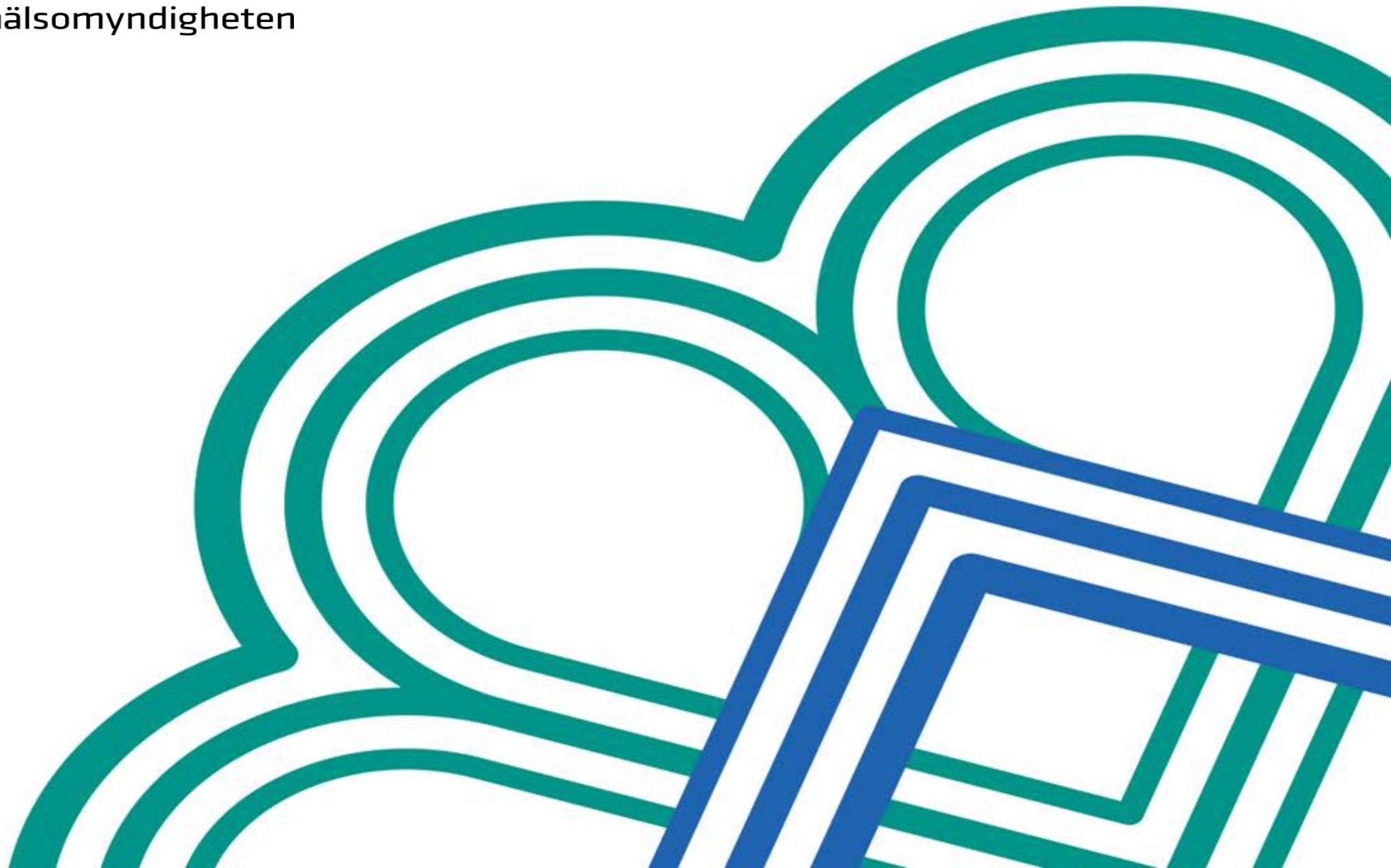

Folkhälsomyndigheten

SKLs Trafik- och gatudagar 2014

Stadsplanering för ökad hälsa

Pia Lindeskog

Sakkunnig/Dr med vet
Folkhälsomyndigheten

Folkhälsopolitik

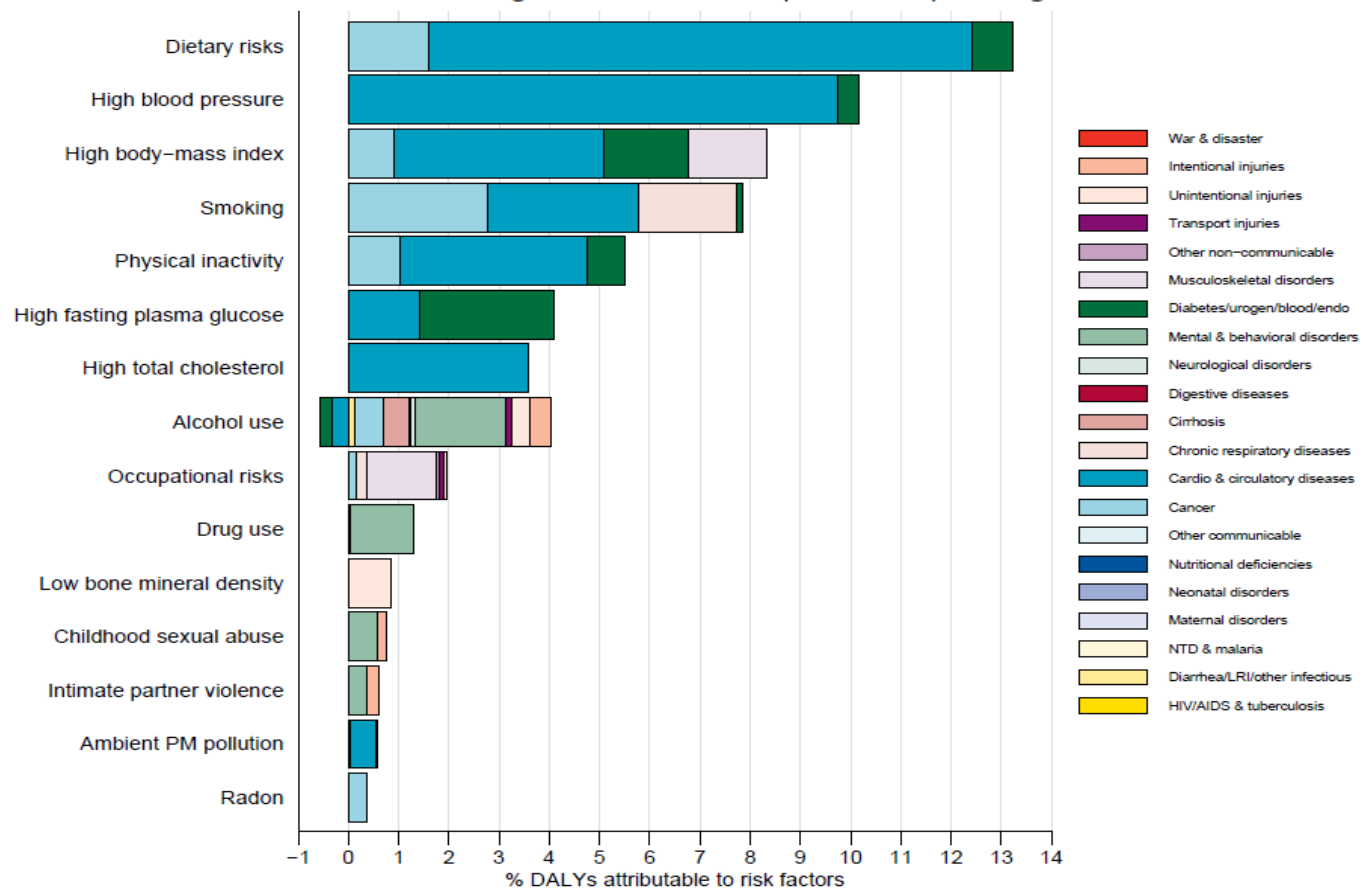
Övergripande mål

samhälleliga förutsättningar för en god hälsa
på lika villkor för hela befolkningen

Risikfaktorer för ohälsa i Sverige

Burden of disease attributable to 15 leading risk factors in 2010, expressed as a percentage of Sweden DALYs

Alla stora dödsorsaker i befolkningen – hjärtsjukdom, stroke, cancer, olyckor, självmord och alkoholrelaterade diagnoser – är vanligare bland dem med kort utbildning.

Denna grupp rapporterar också sämre allmänt hälsotillstånd och har mer psykisk ohälsa.

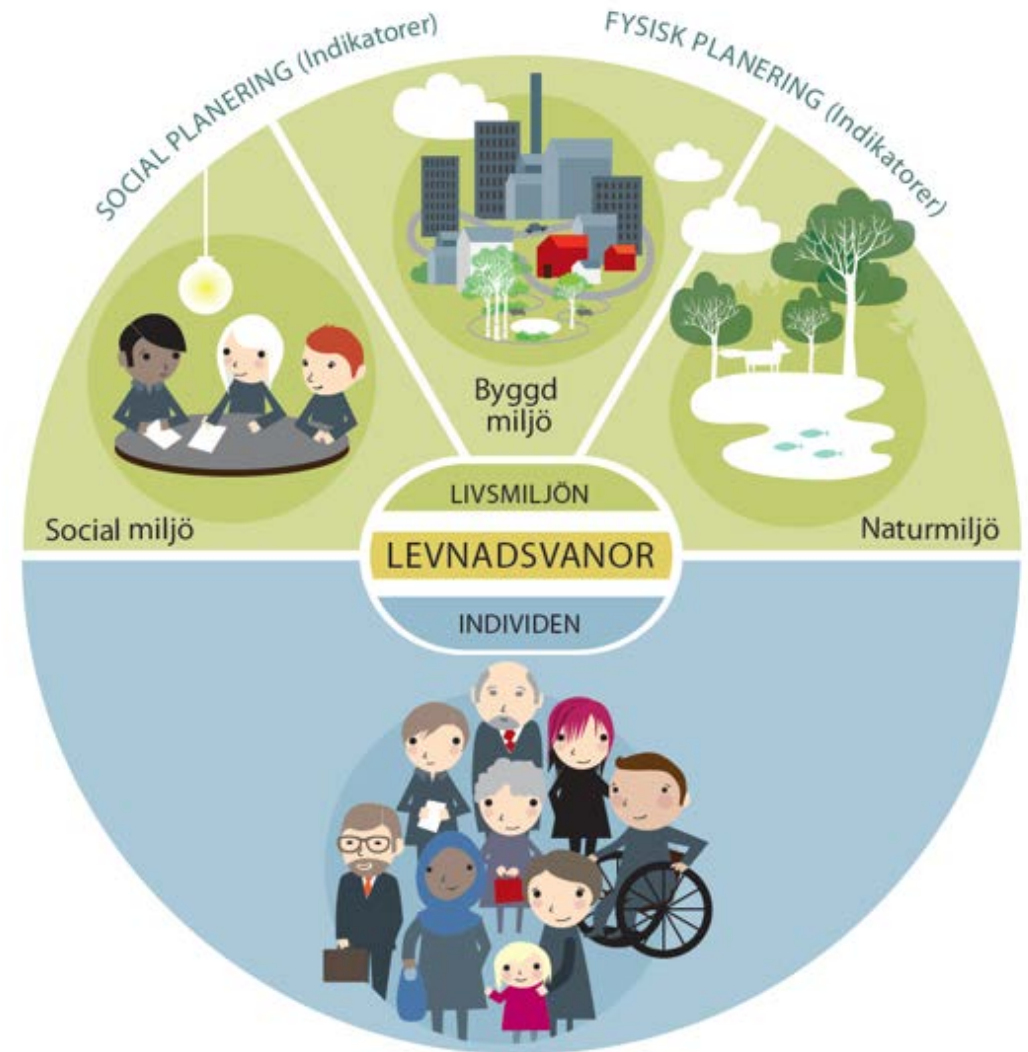
Vår livsmiljö påverkar oss och vår hälsa

Tankemodell för planering

Våra levnadsvanor utvecklas i samspel mellan olika faktorer

Hur vi formar och organiserar vårt samhälle har mycket stor betydelse

Faktorer inom fysisk miljö som påverkar graden av fysisk aktivitet/stillasittande

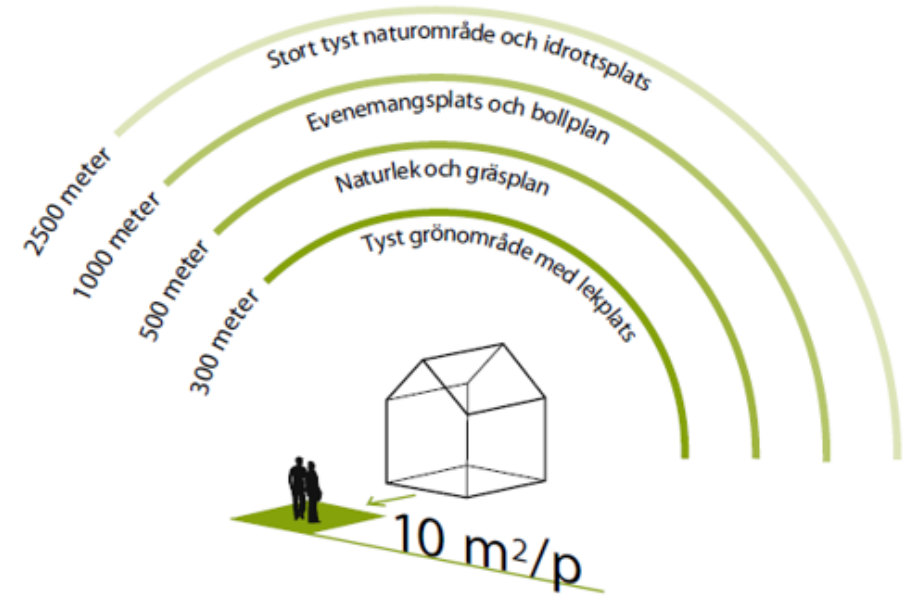
- Tillgång till/tillgänglighet till trygga miljöer
- Möjlighet till aktiva transporter (cykla och gå, hela eller delar av vardagstransporterna)
- Närhet till grönområden i närmiljön - med särskilda kvaliteter, även "vita och blå"
- Tillgänglighet till friluftsliv-/naturliv, rekreation
- Attityder i samhället i form av lagar
- Utbud av och pris på olika varor och tjänster

Även personer med funktionsnedsättning måste ha en stödjande miljö

Lägre dödlighet bland dem som har tillgång till grönområden

“Populations that are exposed to the greenest environments also have lowest levels of health inequality related to income deprivation. Physical environments that promote good health might be important to reduce socioeconomic health inequalities.” Popham, Lancet, 2008

Från Aktivt liv i byggda miljöer, FHI 2010, Exempel på indikatormodell för grönområden

Åtgärder i byggd miljö ger förutsättningar till förändring

- **Aktiv transport;** Promenadstråk och cykelbanor till angelägna målpunkter, attraktiva och trygga färdvägar
- **Goda utemiljöer;** boendemiljöer (hissar), barnens miljöer vid skolor och förskolor, bänkar, åtgärder även i glesa strukturer och i klimat med kyla/snö
- **Tillgänglighet/trygghet;** genomgående

Åtgärder i naturmiljö - ger förutsättningar till förändring

- **Gröna, blå och vita strukturer;**
 - Tillgänglighet till och kvaliteter i grönområden och friluftslivs- och naturområden,
 - Vandringsleder och skyltning anpassad för olika målgrupper,
 - I glesa strukturer och i kallt klimat med snö, resp. natur i urbana miljöer (ex odla i staden)

Faktorer i social miljö som påverkar graden av fysisk aktivitet/stillasittande

- attityder/preferenser till fysisk aktivitet/stillasittande i närområdet
- stöd och support från familjen och samhälleliga funktioner
- förtrogenhet med friluftsliv och naturliv
- grundläggs i barndomen/unga år
- psykosociala faktorer, bland annat grundad i tidigare erfarenheter av fysisk aktivitet
- resurser, inklusive kunskap/kompetens att ta del av det som erbjuds

Åtgärder i den sociala miljön - rörelse och utevistelse i vardagen

- Skolbaserade satsningar, vardagsrörelse utomhuspedagogik,
- Satsningar på att cykla och gå till skolan,
- Sociala mötesplatser för ex vis äldre,
- Öka förtroendet med naturen
- Organisera verksamheter stimulerar "vardagsrörelse"

Parken – kanske en mötesplats för äldre

Stadsnära natur – en grön lunga och värmereglerare

- Vegetationen i en park kan filtrera bort upp till 85 procent av luftföroreningarna i området, medan motsvarande siffra för en gata som har omgivande träd kan vara upp till 70 procent.
(Bolund P, Hunhammar S, Ecosystem services in urban areas. Ecol Econ 1999)
- Tätortsnära grönområden kan vid värmeböljor sänka temperaturen avsevärt. Vegetationen kan också minska kylbehovet genom att ge skugga åt byggnader.

Finns att ladda ned eller beställa på

<http://www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/publikationer/?topic=livsvillkor-och-levnadsvanor&page=2>

Samverka och planera över förvaltningsgränserna

Inventeringsmatrisen kan användas för att t ex

- kartlägga vilka åtgärder som görs i dag för att stimulera kommuninvånarna till att vara mer fysiskt aktiva
- identifiera åtgärdsområden som är möjliga att utveckla

ÅTGÄRDER FÖR FYSISK ÖKAD AKTIVITET OCH MINSKAT STILLASITTANDE				
PLANERINGS-OMRÅDE	ÅTGÄRDS-OMRÅDE	STYRDOKUMENT	FÖRESLAGEN ÅTGÄRD	SOCIAL KONTEXT
Social miljö				
Byggd miljö				
Naturmiljö				

Förenklad inventeringsmatris som visar vilka rubriker som ingår vid inventeringen av insatser för ökad fysisk aktivitet. Testades av kommuner i Healthy cities-nätverket.

Matnyttiga rapporter

På Folkhälsomyndighetens hemsida finns flera rapporter, verktyg och metoder rörande samhällsplanering och hälsa

